

Forfatter: Bergsøe, Vilhelm

Titel: Udrag fra FRA DEN GAMLE FABRIK

Citation: Bergsøe, Vilhelm: "Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind II", i Bergsøe, Vilhelm: *Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind II*, 1905-, s. 16. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-bergsøe02-shoot-idm140504745987008/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind II

ligt se de halvnøgne Skikkelser, naar de store Faynestykker kastedes ned i Fyrhullerne, hvoraf Luerne da slog højt i Vejret. Jeg saa' dem slaa Hul paa Muren, tage en Prøve ud, og Onkel undersøge den opmærksomt. Derpaa syntes jeg, at han rystede paa Hovedet. Han tog sit Ur frem og forsvandt bag ved Ovnens, hen imod et af Fyrhullerne. Nu kunde jeg ikke holde det ud længere. Jeg krøb i Seng, trak Dynen helt op over mig, og gav mig til at bede; først Fadervor, saa for Onkel og saa for Vasen. Lidt efter hørte jeg tunge Trin ude paa Gangen. Jeg fo'r op, sad i Dødsangest og lyttede — saaledes plejede Onkel ikke at gaa. Lidt efter gik Døren op, Onkel stod foran min Seng med Lygten i Haanden.

„Ivovfor sover du ikke, Viggo?“ spurgte han.

„Det er — det er Vasen,“ stammede jeg forskrækket.

Han klappede mig paa Kinden, en ganske usædvanlig Venlighed, og sagde blødt: „Herregud! Vaager ogsaa du for dens Skyld? — Den har forskudt sig, den duer ikke.“

Men Onkel havde set fejl, eller ogsaa havde den rettet sig igen; thi da Ovnens tre Dage efter blev aabnet, stod Vasen saa rank og lige, som om den var støbt i ét Stykke. Den Dag hjalp jeg med at tage ud af Ovnens. Af Onkel fik jeg Lov til at slaa Vraggodset itu med en stor Hammer, og da han var gaaet, gav Dinger mig en halv Snaps og en „Bytter“ — et Stykke Rugbrød med Flæsk — det var den stolteste Dag i mit Liv!

Foruden Onkel, Dinger og Rasmus maa jeg endnu omtale en fjerde Person, skønt han paa den Tid, hvor denne Fortælling foregaar, allerede var overflyttet til Aandernes Verden — det var „Gamle Hans“. Jeg mindes ham endnu som en lille, hjulbenet Mand, med et fyldigt, jovialt Ansigt, graat,

tæt afklippet Haar, og med en gul- og sortstribet Vest, der syntes at være syet af et gammelt Karetbetræk. Til Hverdag gik han med Træsko og Knæbenklæder; om Søndagen i en mørkeblaa Kofte og Sko, men altid med den samme røgbrune Filthæt, der syntes at skrive sig fra det forrige Aarhundrede. Han var Fabrikkens ældste Inventarium, dens ivrigste Beundrer og dens troeste Tilhænger; men han delte de tro Tilhængeres sædvanlige Lod. Han døde fattig og forladt, medens mange af den yngre Generation svang sig i Vejret.

Gamle Hans var oprindelig kommet til Fabrikken som Gaardsdreng og Løbebud, en Del forbi Midten af forrige Aarhundrede. Han hed dengang Unge Hans eller Køgehans, et Tilnavn, der viste hen til hans Fødeby, hvor han skal have været en af dem, hvis Bedstefader havde set mest til Køge Huskors, ligesom han selv vidste meget at fortælle derom. Under Kristian den Syvende blev han forfremmet, og fik af Staten det Hverv at køre gamle Kapsler fra Købmagergade til Kristianshavn, og nyt Fyrrebrænde fra Kristianshavn til Købmagergade. Dette udførte han til Regeringens Tilfredshed; men hverken Struensee eller Guldberg synes at have haft Øje for disse Fortjenesters Betydning; thi en ydmyg Begæring om for Fremtiden at maatte køre i rødt Liberi kom nok aldrig længere end til Staldmestrens Papirkurv.

Saa kom det ulykkelige Aar 1807. Fabrikken standsede sin Drift — man havde tabt Smagen for de smaa Hyrdinder — og i September begyndte Bomberne at regne ned over den. Englænderne kastede efter Rundetaarn, men Fabrikkens talrige Bygninger fik Broderparten. Alle flygtede fra det faretruede Punkt og overlod Fabrikken til dens Skæbne. Kun Hans Kusk blev — „Han havde set værre Ting i Køge,“ sagde han. Men Hans gjorde